KHARAZMI UNIVERSITY

Research in Sport Management and Motor Behavior

Print ISSN: 2252-0716 - Online ISSN: 2716-9855

Investigating the Physical Activity of Iranian Girls Aged 7-12 Years: Designing a Qualitative Model

Sholeh Khodadad Kashi[1], Rahim Khosromanesh[2], Ameneh Asadolahi[3]

1. Sholeh Khodadad Kashi, (Ph. D) K.N. Toosi University of Technology, Tehran, Iran.
2. Rahim Khosromanesh, (Ph. D) University of Tehran, Tehran, Iran
3. Ameneh Asadolahi, (Ph. D) Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. dr.asadolahi@yahoo.com

ARTICLE INFO

Article type
Research Article

Article history
Received: September 3, 2021
Revised: January 29, 2022
Accepted: February 13, 2022

KEYWORDS:
Physical Activity,
Sports Facilities,
Ministry of Education,
Childhood,
Exercise time.

CITE:
Khodadad Kashi, Khosromanesh, Asadolahi. **Investigating the Physical Activity of Iranian Girls Aged 7-12 Years:Designing a Qualitative Model,** Research in Sport Management & Motor Behavior, 2022: 12(24): 190-208

ABSTRACT

Understanding how physical-activity of Iranian-girls aged 7-12 years in the current situation and designing a model for it is a requirement of strategic-thinking and it can help relevant managers make important decisions. Therefore the purpose of this study was to design a conceptual model of physical-activity for Iranian-girls aged 7-12 years. The research method was Grounded theory, systematic approach. The sampling method was theoretical sampling and in order to achieve theoretical saturation, semi-structured interviews were conducted with 6 fathers, 17 mothers and 17 girls while studying literature. Findings show that there are 14 main categories related to the physical-activity of Iranian-girls aged 7-12 years. The main actor in the designed model is the mothers who consider the conditions and plays the role of the main guider of the girl in consultation with her husband and daughter and the trainer. The findings also showed sovereignty institutions, the Ministry of Education, and schools; unexpectedly; do not have a favorable effect on the physical-activity of Iranian-girls aged 7-12 years. Thus; meaningful activation and constructive interaction between mothers, related organizations and institutions; especially schools; and the optimal use of the existing sports facilities in the country can significantly increase physical-activity among girls aged 7-12.

Published by *Kharazmi University, Tehran, Iran*. Copyright(c) The author(s) This is an open access article under the CC BY-NC license https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-02]
[DOR: 20.1001.1.22520716.1401.12.24.11.2]
[DOI: 10.52547/JRSM.12.24.190]

پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی

دانشگاه خوارزمی

بررسی چگونگی فعالیت‌بدنی دختران ۷-۱۲ ساله ایرانی :طراحی یک مدل‌کیفی

شعله خداداد کاشی[۱]، رحیم خسرومنش[۲]، آمنه اسداللهی*[۳]

۱.استادیار مدیریت ورزشی، دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی، تهران، ایران.

۲.دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

۳.دکتری مدیریت ورزشی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

اطلاعات مقاله:

نوع مقاله: مقاله پژوهشی

***نویسنده مسئول:**

dr.asadolahi@yahoo.com

دریافت مقاله: شهریور ۱۴۰۰

ویرایش مقاله: بهمن ۱۴۰۰

پذیرش مقاله: بهمن ۱۴۰۰

واژه های کلیدی:

فعالیت‌بدنی، آموزش‌وپرورش، امکانات ورزشی، دوران‌کودکی، کلاس ورزش

ارجاع:

خداداد کاشی، خسرومنش، اسداللهی. **بررسی چگونگی فعالیت‌بدنی دختران ۷-۱۲ ساله ایرانی: طراحی یک مدل‌کیفی.** پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، ۱۴۰۱: ۱۲(۲۴): ۱۹۰-۲۰۸

چکیده

شناخت چگونگی فعالیت‌بدنی دختران ۷-۱۲ ساله ایرانی در وضع موجود و طراحی مدل برای آن از الزامات تفکر استراتژیک است و می‌تواند در اتخاذ تصمیمات مهم به مدیران مربوطه کمک کند. از همین رو هدف این تحقیق طراحی مدل‌مفهومی فعالیت‌بدنی دختران ۷-۱۲ ساله ایرانی بود. روش تحقیق نظریه‌داده‌بنیاد، رویکرد نظام‌مند بود. نمونه‌گیری از نوع نمونه‌گیری نظری بود و تا رسیدن به اشباع نظری؛ ضمن بررسی متون تخصصی؛ با ٦ پدر، ۱۷ مادر و ۱۷ دختربچه مصاحبه‌های نیمه ساختار یافته انجام شد. یافته‌ها نشان‌داد ١٤ مقوله اصلی در رابطه با فعالیت‌بدنی دختران ۷-۱۲ ساله ایرانی وجود دارد. کنشگر اصلی در مدل طراحی شده، مادر است که شرایط و وضعیت را بررسی و با مشورت با همسرش، دخترش و مربی در نقش هدایتگر اصلی دختربچه ایفای نقش می‌کند. یافته‌ها همچنین نشان داد نهادهای‌حاکمیتی، وزارت آموزش و پرورش و مدارس؛ بر خلاف انتظار؛ تاثیر مطلوبی در فعالیت‌بدنی دختران ۷-۱۲ ساله ایرانی ندارند. بنابراین؛ فعال‌سازی و تعامل سازنده بین مادران، سازمان‌ها و نهادهای مرتبط؛ مخصوصاً مدارس؛ و استفاده بهینه از امکانات ورزشی موجود کشور می‌تواند به طور چشمگیری فعالیت‌های‌بدنی بین دختران ۷-۱۲ ساله را افزایش دهد.

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-02]

[DOR: 20.1001.1.22520716.1401.12.24.11.2]

[DOI: 10.52547/JRSM.12.24.190]

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-02]

[DOR: 20.1001.1.22520716.1401.12.24.11.2]

[DOI: 10.52547/JRSM.12.24.190]

مقدمه

فعالیت‌بدنی و اصطلاحاً ورزش‌کردن تاثیرات مهمی روی زندگی انسان دارد و بهترین زمان برای نهادینه‌کردن این امر مهم در زندگی هر فردی، دوران کودکی‌ثانویه یعنی ۷-۱۲ سال (دوران دبستان) است. محققان بسیاری با انجام تحقیقات تجربی نشان‌داده‌اند که فعالیت‌بدنی در دوران کودکی فواید بسیار و مهمی دارد، به‌عنوان‌نمونه لوپرینزی و همکاران (۲۰۱۲) بیان‌کردند فعالیت‌بدنی منظم در دوران کودکی منجربه تغییرات مثبت در چربی بدن، سلامت اسکلتی، سلامت روانشناختی، سلامت و تناسب قلبی-تنفسی، تراکم مواد معدنی در استخوان‌ها و رشد مهارت‌های‌حرکتی می‌شود (۱). نتایج تحقیق ناظم‌شیرازی و حسینی (۱۳۹۵) نیز نشان‌داد ورزش صبحگاهی بر بهبود عوامل وابسته به مهارت آمادگی‌جسمانی دختران ۱۱-۱۳ ساله تاثیر دارد (۲). همچنین تسلیمی و همکاران (۱۳۹٤)، پورشکوری‌شارمی و همکاران (۱۳۹۰) و غفوری‌فرد و همکاران (۱۳۹۲) نیز با انجام تحقیقات دیگری نشان‌دادند مشارکت در فعالیت‌های‌بدنی روی رشد و خودکارآمدی عمومی، اجتماعی و عاطفی دختران ۷-۱۲ ساله ایرانی تاثیر بسیار بالایی دارد (۳-۵).

اگرچه فعالیت‌های‌بدنی در دوران کودکی اهمیت و فواید بسیاری دارد؛ محققان مختلفی از جمله گرکا و همکاران (۲۰۱٦) با بررسی میزان مشارکت کودکان و نوجوانان جنوب برزیل در فعالیت‌های‌بدنی، به این نتیجه رسیدند دختران ۷-۱۲ ساله کمتر از پسربچه‌ها به فعالیت‌بدنی می‌پردازند (٦). ولدی و حمیدی (۱۳۹۹) نیز به این نتیجه رسیدند دانش‌آموزان ۸-۱۲ ساله تهرانی سواد بدنی ضعیفی دارند و در این بین دختران سطح پایین‌تری نسبت به پسران دارند (۷). صالحی‌عمران و همکاران (۱۳۹۳) نیز به این نتیجه رسیدند درس تربیت‌بدنی منجربه ارتقاء مطلوب مهارت‌های‌حرکتی دانش‌آموزان دختر و پسر کلاس‌های چهارم و پنجم ابتدائی شهر بابل نشده است (۸). سمیعی و همکاران (۱۳۹۹) علت مشارکت پایین دانش‌آموزان دوره ابتدائی در فعالیت‌های‌بدنی را در راس معاونت‌های ورزش دانش‌آموزی وزارت‌آموزش‌وپرورش جستجو کردند و به این نتیجه رسیدند که مدیریت، ضعیف عمل کرده است (۹).

در تمام کشورهای پیشرفته دنیا «مدرسه» و «معلّم ورزش» نقش مهمی در توسعه مشارکت کودکان ۷-۱۲ ساله در فعالیت‌های‌بدنی دارند و محققان بسیاری روی آن تاکید کرده‌اند. به‌عنوان نمونه یاسمنی و همکاران (۱۳۹٦)، قهرمان‌شهرکی و همکاران (۱۳۹۸) و عفرت (۲۰۱۷) بر نقش «مشوق بودن» و «رویکرد جو انگیزشی تبحرگرای» معلّم روی مشارکت کودکان ۷ – ۱۲ ساله؛ بخصوص دختران؛ در فعالیت‌های‌بدنی تاکید دارند (۱۰-۱۲). کاردان و قدیری (۱۳۹۸) با مقایسه شیوه‌های‌آموزشی کودک‌محور و معلّم‌محور بر تحول مهارت‌های‌حرکتی کودکان نتیجه گرفتند که اتخاذ شیوه کودک‌محور نیاز کودکان به تشویق شدن، فرصت تمرین‌کردن و بازی را برآورده می‌کند (۱۳). اسدی و بلندهمتان (۱۳۹۷) معتقدند معلّم یک کنشگر اجتماعی است نه کسیکه تنها مهارت‌های حرفه‌ای دارد و همچنین بیان‌کردند نقش‌های «حمایتگری»، «راهنمایی»، «توانمندسازی»، «احترام» و «رازداری» معلّم در ارتباط معلّم-دانش‌آموز بسیار مهم هستند (۱٤). جهانبخش و

همکاران (۱۳۹٤) نیز با بررسی تاثیر بازخورد هنجاری بر یادگیری مهارت‌های‌حرکتی کودکان ۹ تا ۱۱ ساله نشان‌دادند بازخورد هنجاری مثبت اثر تسهیل‌کننده در یادگیری‌حرکتی دارد. بااین‌حال، اگرچه «مدرسه» و «معلّم» می‌توانند تاثیر قابل‌توجه‌ای داشته باشند اما عوامل دیگری نیز وجود دارند که می‌توانند تعیین‌کننده باشند (۱۵). سپرو گونزالس و همکاران (۲۰۱۱) و زیمو و همکاران (۲۰۲۰) به این نتیجه رسیدند که برنامه‌های‌ورزشی مدارس؛ مخصوصاً برای دختران؛ به‌منظور رسیدن به فاکتورهای سلامتی ایده‌آل، کافی نیستند (۱٦, ۱۷). بنابراین باید مقولات دیگری را نیز مورد بررسی قرار داد. منوچهری‌نژاد و همکاران (۱۳۹۷) بیان کردند از دیدگاه معلّمان تربیت‌بدنی شش عامل «فعالیت‌های خانواده و گروه‌های همسالان»، «فعالیت سازمان‌های غیردولتی»، «فعالیت نهادهای دولتی»، «فعالیت‌های مشترک بخش دولتی و غیردولتی»، «فعالیت نهادهای دینی و مذهبی» و «فعالیت‌های تسهیل‌کننده» بر نهادینه‌سازی فرهنگ ورزش در کودکان تاثیر دارد (۱۸). ناظمیان (۱۳۹۸) بیان کرد از دیدگاه دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان سه عامل اجتماعی مدرسه، همسالان و رسانه روی کوکان دبستانی تاثیرگذار هستند و در این بین همسالان بیشترین تاثیر و رسانه کمترین تاثیر را دارد (۱۹). قربانی و جمعه‌نیا (۱۳۹۷) نیز بیان کردند اگرچه وزن و ترکیب عوامل جامعه‌پذیری (خانواده، مدرسه، همسالان) در سه دوره سنتی، مدرن‌اولیه و مدرن‌متاخر دگرگون شده است اما همچنان نقش خانواده منحصربفرد و بی‌بدیل مانده است (۲۰). تامپسون و همکاران (۲۰۰۵) ضمن مصاحبه با ۲۲ دانش‌آموز بیان‌کردند «والدین» و «بازی در فضای باز» بر روی انتخاب و سطح فعالیت‌بدنی در اوقات‌فراغت کودکان ابتدائی تعیین‌کننده هستند (۲۱). در همین راستا، کرامبلی و همکاران نیز بیان‌کردند «والدین» باید با الگو بودن و تشویق کردن، مهارت‌های اجتماعی و حرکتی کودکان خود را توسعه دهند و در ادامه، مدرسه ضمن ادامه این روند، مهارت‌های شناختی کودکان را نیز توسعه دهند (۲۲). البته آصفی و قنبرپور نصرتی (۱۳۹۷) چهار نقش را برای خانواده در نهادینه‌کردن فعالیت‌های‌بدنی در کودکان شناسایی کردند که عبارتند از: (۱) الگو بودن، (۲) مشوق‌بودن، (۳) حامی‌بودن و (٤) هم‌کنش‌بودن (۲۳). نتایج تحقیق ملکوتی (۱۳۹۷) نشان داد مادر نقش اساسی و حیاتی در تربیت، رشد جسمانی، پرورش و شکوفایی احساسات و عواطف انسانی و همچنین جامعه‌پذیری و سازگاری اجتماعی کودکان دارند و باید بیشتر روی نقش مادر تاکید داشت (۲٤). بهادری‌خسروشاهی و برقی (۱۳۹۷) نیز معتقدند سواد رسانه‌ای والدین، مصرف رسانه‌ای کودکان دبستانی را تعیین می‌کند یا به عبارتی رسانه‌ها از کانال والدین و بخصوص مادر به کودک معرفی می‌شوند (۲۵)، حتی بخشی و همکاران (۱۳۹۲) نشان‌دادند شبکه‌های‌اجتماعی با موضوع رشد و تربیت کودک به شدت روی نحوه تربیت و آموزش کودکان توسط مادران تاثیر دارد (۲٦).

برخی محققان، فعالیت‌های‌بدنی کودکان را به صورت کلی‌تری مورد بررسی قرار داده‌اند. لوپرینزی و همکاران (۲۰۱۲) «مراقبت از کودک»، «ارتباط فعال با مدرسه»، «تعطیلات مدرسه»، «کلاس تربیت‌بدنی در مدرسه»، «طرح‌های بعد از مدرسه»، «کلیساها»، «شرایط پزشکی» و «محیط پیرامونی خانه» را به‌عنوان شرایط

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-02]

[DOR: 20.1001.1.22520716.1401.12.24.11.2]

[DOI: 10.52547/JRSM.12.24.190]

تاثیرگذار بر فعالیت‌بدنی کودکان معرفی کردند (۱). ون‌آکر و همکاران (۲۰۱۱) بر همکاری دو و چند جانبه بین «مدرسه»، «خانواده» و «جامعه» به‌منظور توسعه مشارکت ورزشی کودکان تاکید می‌کنند و چهارچوبی را برای این همکاری ارائه کردند. در این مدل، از یک طرف «مدرسه»، «انجمن‌های ورزشی مدرسه» و «سازمان ورزش شهرداری» تعاملی سه جانبه دارند و از طرفی دیگر «سازمان ورزش شهرداری»، «باشگاه‌های‌ورزشی» و «سایر سازمان‌های اجتماعی مرتبط» تعاملی سه جانبه با یکدیگر دارند و مجموعه این تعاملات و برنامه‌ریزی‌ها باعث مشارکت ورزشی-اجتماعی بیشتر دانش‌آموزان ابتدائی در «زنگ ورزش»، «زنگ تفریح» و «فعالیت‌های‌ورزشی درون و برون مدرسه» می‌شود (۲۷). ناصری‌پلنگرد و همکاران (۱۳۹۹) نیز به این نتیجه رسیدند «حمایت‌های‌مالی خانواده‌ها و مدارس»، «حمایت‌های عمومی و خیریه»، «عوامل انگیزشی»، «عوامل بهداشتی»، «تعلق اجتماعی» و «تایید و همراهی» در توسعه استعدادهای ورزشی دانش‌آموزان تاثیرگذار هستند (۲۸). نادری و همکاران (۱۳۹۹) نیز ضمن تاکید بر نقش علّی و حیاتی «معلّمان» بر اثربخشی روش تدریس تربیت‌بدنی در مدارس ابتدائی ایران، «امکانات»، «فاکتورهای مدیریتی»، «کارمندگزینی» و «برنامه‌ریزی» را به‌عنوان شرایط‌بسترساز و «بودجه»، «نگرش والدین»، «نگرش مسؤلین» و «نگرش دانش‌آموزان» را به‌عنوان شرایط‌مداخله‌گر شناسایی کردند (۲۹). همچنین قنبری‌فیروزآبادی و همکاران (۱۳۹۹) «نیروی انسانی»، «منابع مالی»، «فضا و تجهیزات»، «اجرای درس» و «فوق‌برنامه تربیت‌بدنی» را به‌عنوان عوامل‌علّی و عوامل «مدیریتی»، «فرهنگی-اجتماعی»، «رسانه» و «فن‌آوری» را به‌عنوان شرایط‌زمینه‌ای و مشکلات «مالی»، «سیاسی»، «اقتصادی» و «اداری» را به‌عنوان شرایط‌مداخله‌گر شناسایی کردند (۳۰).

برخی محققان نیز بیشتر به مشکلات و چالش‌های توجه داشته‌اند. دوآیر و همکاران (۲۰۰۳) بیان‌کردند «الویت نداشتن فعالیت‌بدنی»، «کمبود متخصص تربیت‌بدنی» و «کمبود زیرساخت‌ها و تجهیزات ورزشی» از عوامل منفی توسعه فعالیت‌های‌بدنی بین کودکان دبستانی شهر تورنتو در کانادا هستند (۳۱). ناصح و همکاران (۱۳۹۷) در قسمتی از یافته‌های خود «کمبود امکانات» و «کمبود وسایل و تجهیزات ورزشی استاندارد» را به‌عنوان مشکلات سخت افزاری توسعه ورزش آموزشی– تربیتی دانش‌آموزی ایرن شناسایی کردند (۳۲). حمیدی و همکاران (۱۳۹۷) «کمبود بودجه» و «کمبود اماکن و امکانات ورزشی» را به‌عنوان چالش‌های ورزش دانش‌آموزی و «علاقه شدید دانش‌آموزان مخصوصاً دانش‌آموزان دختر به ورزش» و «حمایت و علاقه والدین به مشارکت ورزشی فرزندشان» را به‌عنوان فرصت‌های ورزش دانش‌آموزی شناسایی کردند (۳۳). قنبری و همکاران (۱۳۹۷) در قسمتی از یافته‌های خود «دختر بودن»، «دانش و تحصیلات کم والدین»، « نگرش ضعیف خانواده»، «وضع مالی نامناسب خانواده»، «پایین‌بودن سطح فعالیت‌بدنی خانواده»، «حمایت و تشویق ناکافی والدین»، «کمبود اماکن و فضای ورزشی»، «بودجه ورزشی کم مدرسه»، «نگرش نادرست مدیران مدارس»، «کافی نبودن تعداد جلسات درس تربیت‌بدنی در هفته»، «برگزاری ضعیف مسابقات ورزشی در مدرسه» و «معلّم ورزش ضعیف» را به‌عنوان برخی از مشکلات

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-02]
[DOR: 20.1001.1.22520716.1401.12.24.11.2]
[DOI: 10.52547/JRSM.12.24.190]

ورزش دانش‌آموزی شناسایی کردند (۳۴). افروزه و همکاران (۱۳۹۸) به مساله بسیار مهم خشونت (کلامی، بدنی و روحی) علیه کودکان در ورزش ایران پرداخته‌اند که یکی از دغدغه های مهم والدین است (۳۵). همان‌طور که بیان شد فعالیت‌های‌بدنی کودکان ۷-۱۲ ساله برای سلامتی حال و آینده آنها بسیار مهم و حیاتی است اما همان‌گونه‌که بررسی شد نتایج تحقیقات مختلف نشان داد فعالیت‌بدنی کودکان دبستانی؛ مخصوصاً دختران؛ از حد مطلوب بسیار پایین‌تر است. محققان بسیاری به مشکلات و چالش‌های مشارکت کودکان ۷-۱۲ ساله (دبستانی) در فعالیت‌های‌بدنی و ورزشی پرداخته‌اند اما کمتر به این موضوع پرداخته شده است که با وجود همین وضعیت نامطلوب، چرا تعدادی از دختران ۷-۱۲ ساله به طوری جدی و فراتر از برنامه‌های‌ورزشی مدرسه در فعالیت‌های‌بدنی و ورزشی مشارکت دارند؟. از همین رو؛ و باتوجه‌به تفاوت مشارکت ورزشی دختران و پسران ایرانی، مساله اصلی این تحقیق این بود که مدل‌مفهومی فعالیت‌بدنی دختران ۷-۱۲ ساله ایرانی چگونه است؟ یافته‌های این تحقیق نشان داد چه عواملی منجربه به این شده است که برخی از دختران ۷-۱۲ ساله ایرانی؛ علیرغم شرایط نامطلوب موجود؛ به طور جدی در فعالیت‌های‌بدنی و ورزشی مشارکت داشته باشند. این یافته‌ها می‌تواند به مدیران ارشد مربوطه در اتخاذ تصمیمات استراتژیک به‌منظور توسعه فعالیت‌های‌بدنی دختران ۷-۱۲ ساله ایرانی، کمک کند. به‌عبارتی با شناخت چگونگی فعالیت‌بدنی دختران ۷-۱۲ ساله ایرانی بهتر می‌توان اقدامات استراتژیکی را برای تحول وضع‌موجود به‌منظور رسیدن به وضع‌مطلوب انتخاب و اجرا نمود. همچنین تفکر مدلی از پیش نیازهای اقدامات استراتژیک محسوب می‌شود (۳۶) از همین‌رو انجام این‌گونه تحقیقات ضرورت دارد. از طرف دیگر؛ برای طراحی مدلی که با واقعیات انطباق بیشتری داشته باشد و ناگفته‌های مهمی را نیز دربر داشته باشد استفاده از روش تحقیق کیفی نظریه‌داده‌بنیاد رویکرد نظام‌مند بهترین انتخاب است.

روش‌شناسی

روش‌شناسی این تحقیق از نوع کیفی بود و به‌منظور رسیدن‌به هدف تحقیق از روش تحقیق نظریه‌داده‌بنیاد[1]، رویکرد نظام‌مند[2] استفاده شد. در رویکرد نظام‌مند روش تحقیق نظریه‌داده‌بنیاد (گرندد تئوری) سه مرحله (۱) کدگذاری‌باز، (۲) کدگذاری‌محوری و (۳) کدگذاری‌گزینشی وجود دارد. در روش تحقیق نظریه‌داده‌بنیاد همه چیز داده محسوب می‌شود از جمله مصاحبه‌ها، مشاهدات و متن‌ها (کتب، مقالات، مصاحبه‌های منتشر شده و ...). باتوجه‌به روش‌شناسی تحقیق؛ نمونه‌گیری از نوع نمونه‌گیری نظری بود و تا جائی ادامه پیدا کرد که اشباع نظری حاصل شد. در فرآیند جمع‌آوری و تحلیل‌داده‌ها تا تکمیل هر سه مرحله مذکور؛ ضمن بررسی متون تخصصی مرتبط؛ با ۱۷ دختر ۷-۱۲ ساله و مادرانشان (۱۷ مادر) و ۶ نفر پدران این دختران؛ که در فعالیت‌های‌بدنی خارج از مدرسه نیز مشارکت داشتند؛ مجموعاً ۴۰ نفر؛ مصاحبه‌های نیمه‌ساختار یافته انجام شد. در این روش تحقیق، روش تحلیل داده‌ها «پرسش» و «مقایسه» مستمر است. در تحقیقات کمی پیمایشی،

[1]. Grounded Theory
[2]. Systematic Approuch

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-02]
[DOR: 20.1001.1.22520716.1401.12.24.11.2]
[DOI: 10.52547/JRSM.12.24.190]

روایی در مورد سوالات پرسشنامه و پایایی در مورد پاسخ‌ها مطرح هستند اما در روش کیفی نظریه‌داده‌بنیاد (گرندد تئوری) رویکرد نظام‌مند سوالات کلی مشخص هستند و روایی این سوالات مورد بررسی قرار نمی‌گیرند و از الزامات و ویژگی‌های منحصربفرد رویکرد نظام‌مند در این روش‌تحقیق هستند. با این وجود برای نظریه یا مدلی که با استفاده از این روش طراحی می‌شود روایی مورد بررسی قرار می‌گیرد اما پایایی مدنظر نمی‌باشد چون این مدل‌ها و نظریه‌ها درباره یک پدیده‌خاص در یک زمان‌خاص هستند و فقط تبیین‌کننده پدیده موردنظر در زمان تحقیق می‌باشند و لزوماً نمی‌توان آنها را به زمان‌ها و مکان‌های دیگر تعمیم داد اگرچه ممکن است این پتانسیل را داشته باشند. روایی نتایج این گونه تحقیقات نیز یا از طریق تایید مصاحبه‌شونده‌ها، یا تایید نخبگان و یا استناد محقق به داده‌ها تایید می‌شود. سوالات اصلی در روش‌تحقیق نظریه‌داده‌بنیاد رویکرد نظام‌مند، مربوط به شرایط‌علّی، شرایط‌زمینه‌ای، شرایط‌مداخله‌گر، کنش/ واکنش‌ها، پیامدها و چگونگی روابط بین مقولات کشف‌شده در پدیده موردنظر هستند بطوریکه در مرحله کدگذاری‌محوری، مقولات شناسایی‌شده در مرحله کدگذاری‌باز در شش مستطیل با همین عناوین دسته‌بندی می‌شوند و معمولاً با ترسیم شکل الگوی‌پارادایمی گزارش می‌شوند (۳۷). تحقیق در پاییز و زمستان ۱۳۹۹ انجام شده و مصاحبه شونده‌ها ساکن شهرهای بزرگ و کوچک در نقاط مختلف ایران بودند و محدود به یک طبقه‌اجتماعی یا منطقه خاصی نبودند به نحوی که بتوان؛ تا حد امکان؛ مدلی جامع و کامل طراحی کرد.

یافته‌ها

با توجه‌به اینکه روش‌تحقیق گرندد تئوری رویکرد نظام‌مند بود و این رویکرد سه مرحله دارد بنابراین یافته‌های‌تحقیق در سه قسمت قابل ارائه هستند. در بخش اول، نتایج مرحله اول تحقیق یعنی کدگذاری‌باز در جدول ۱ ارائه شده است. ۱۴ مقوله اصلی در رابطه با فعالیت‌بدنی دختران ۷-۱۲ ساله ایرانی شناسایی شد که زیرمقولات و مفاهیم بسیاری را درون خود جای می‌دهند.

جدول ۱. نتایج مرحله کدگذاری‌باز

ردیف	مقولات	زیرمقولات	مفاهیم
۱	مادر	مادر	اهمیت بالای کودک برای مادر، هدایت کردن، الگو بودن، ترغیب کردن، حمایت کردن، هم کنش بودن، تشویق کردن، مشاور بودن،
۲	همسالان	همسالان	همکلاسی، دختر همسایه، خواهر هم دوره، دختران ۷-۱۲ ساله فامیل
۳	خانواده	دانش و آگاهی	تحصیلات والدین، تحصیلات سایر اعضای خانواده، دانش و آگاهی والدین، دانش و آگاهی سایر اعضای خانواده
		تجربه ورزشی	تجربه ورزشی والدین، تجربه ورزشی برادر و خواهر، تجارب ورزشی سایر اعضای فامیل،
		وضع مالی	درآمد والدین، هزینه های خانواده،
		کنشگری	اهمیت بالای کودک برای خانواده، ترغیب کردن، الگو بودن، هم کنش بودن، حمایت کردن، تشویق کردن، مشورت دادن

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-02]
[DOR: 20.1001.1.22520716.1401.12.24.11.2]
[DOI: 10.52547/JRSM.12.24.190]

٤	ویژگی‌های فردی	استعداد	توانایی های جسمانی، توانایی های ذهنی، توانایی های شناختی، توانایی های روحی-روانی،
		علاقه	علاقه به فعالیت‌بدنی، علاقه به رشته ورزشی خاص، اراده داشتن،
		شخصیت	هیجان گرا، رقابتگرا بودن، رویای قهرمانی،
		پر انرژی بودن	پر انرژی بودن، بیش فعالی،
		آگاهی داشتن	آگاهی نسبت به اهمیت ورزش‌کردن،
		ناهنجاری اسکلتی	داشتن ناهنجاریهای عضلانی-اسکلتی، توصیه پزشک یا متخصص حرکات اصلاحی
٥	وزارت آموزش و پرورش	مدرسه	اماکن ورزشی مدرسه، تجهیزات و لوازم ورزشی مدرسه، بودجه ورزشی مدرسه، اهمیت دادن مدرسه به فعالیت‌های‌ورزشی، برگزاری مسابقات ورزشی در مدرسه، مشارکت مدرسه در مسابقات ورزشی بین مدارس، اهمیت دادن مدرسه به زنگ ورزش، اهمیت دادن مدرسه به فعالیت‌بدنی دانش‌آموزان در زنگ تفریح
		معلّم ورزش	کاریزمای معلّم ورزش، تخصص فنی معلّم ورزش، داشتن دانش علوم ورزشی معلّم ورزش، انگیزاننده بودن معلّم ورزش،
٦	شرایط جامعه	شرایط اقتصادی	نرخ تورم، گرانی، نرخ بیکاری، نرخ ارز
		شرایط فرهنگی	فرهنگ خانواده، فرهنگ اقوام و فامیل، فرهنگ جامعه
		وضعیت مدیریتی	مدیران اماکن ورزشی، مدیران اداره کل ورزش و جوانان استان و شهرستان، مدیران آموزش و پرورش و مدارس، مدیران هیات های ورزشی استانی و شهرستان، مدیران باشگاه‌های خصوصی، مدیران باشگاه‌های بدنسازی،
۷	امکانات ورزشی	امکانات ورزشی	اماکن و تاسیسات ورزشی، کالاها و تجهیزات ورزشی، بودجه تربیت‌بدنی و ورزش مدارس
۸	رسانه‌ها	رسانه‌ها	رسانه‌های نوین (شبکه‌های‌اجتماعی، موبایل و اپلیکیشن های آن، وب سایت ها، خبرگزاریها و...)، رسانه‌های سنتی (تلویزیون، رادیو، سینما، مجله ها، روزنامه ها، بیلبوردها ...)،
۹	مربی	دانش و تخصص فنی	تحصیلات ورزشی، داشتن دانش و اطلاعات مرتبط، تخصص فنی،
		کاریزما	داشتن هیکل و اندام بدنی جذاب برای کودک و والدین، فن بیان، توانایی بالا در نشان‌دادن حرکات
		توانایی کار کردن با دختران ۷-۱۲ ساله	علاقه داشتن به کودکان، تحمل سرو صدا و هیجانات دختران ۷-۱۲ ساله، شناخت کافی از رفتار کودکان و نحوه صحیح تعامل با آنها، مهربان بودن، ارائه بازخور انگیزاننده مؤثر، پشتکار داشتن، انگیزه داشتن، اخلاق مدار بودن، مورد اعتماد بودن، توجه کردن به همه شاگردها،
۱۰	نهادهای حاکمیتی	نهادهای‌حاکمیتی	دولت، مجلس شورای اسلامی، قوه قضائیه، شهرداری ها،
۱۱	شرایط بین المللی	شرایط بین المللی	سازمان‌های حقوق بشر، سازمان‌های مدافع حقوق زنان، سازمان‌های مدافع حقوق کودکان، فدراسیون های ورزشی بین المللی، کمیته بین المللی المپیک، شرایط اقتصادی-نظامی-اجتماعی حاکم بر جهان، سازمان بهداشت جهانی
۱۲	امنیت و ایمنی	امنیت	امنیت جانی، امنیت اخلاقی، امنیت اجتماعی،
		ایمنی	ایمنی سازه ورزشی، تجهیزات ورزشی ایمن، وسایل ورزشی استاندارد، رعایت نظافت، رعایت بهداشت، هوای پاک،
۱۳	چالش‌ها	کمبود امکانات	کمبود اماکن ورزشی در محله، کمبود امکان ورزشی در مدارس، کمبود تجهیزات و کالاهای ورزشی،
		ضعف مدارس	نداشتن معلّم ورزش، سنبل کردن زنگ ورزش، بی برنامه بودن، نمایش گول زننده، نداشتن امکانات ورزشی، استفاده از معلّمان مسن،

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-02]
[DOR: 20.1001.1.22520716.1401.12.24.11.2]
[DOI: 10.52547/JRSM.12.24.190]

		کمبود مربی خوب	مربی بد اخلاق، مربی بی علاقه، مربی کار نابلد، مربی غیر متخصص،
		عدم امنیت و ایمنی	عدم امنیت اخلاقی، عدم ایمنی مناسب در مکان باشگاه، ایمن نبودن حیات مدرسه، ایمن نبودن پارک،
		هزینه بالای ورزش	گران بودن تجهیزات ورزشی، گران بودن ورزشهای مورد علاقه (مثل شنا)،
		کم کاری رسانه ملی	تعداد کم برنامه‌های‌ورزشی کودک‌محور، تاثیرگذار نبودن برنامه‌های‌ورزشی فعلی،
		فرهنگ ضعیف	نداشتن تجربه ورزشی والدین، ورزش نکردن همسالان،
		عدم استعدادیابی	بلاتکلیفی والدین در مورد استعداد دخترشان،
		سوء مدیریت	سوء مدیریت در مدارس، سوء مدیریت در باشگاه‌های‌ورزشی، سوء مدیریت در ادارت ورزش شهرستانها،
۱۴	فواید	سلامتی	متراکم شدن مواد معدنی در استخوان‌ها، سلامت جسمانی، سلامت روحی، سلامت روانی، اصلاح ناهنجاریهای اسکلتی، ، تنظیم سیستم های مختلف بدن، شادابی، تنظیم خواب، تنظیم خوراک، چابکی، انعطاف پذیری بیشتر، تناسب اندام بهتر، تجربه کردن هیجان، تخلیه انرژی و آرام شدن
		رشد مهارت‌های‌حرکتی	بالا رفتن قدرت عضلانی، بالا رفتن هماهنگی عصبی عضلانی، تکمیل مهارت‌های پایه، یادگیری مهارت‌های جدید ورزشی،
		رشد عاطفی – اجتماعی	تشویق شدن، بالا رفتن عزت نفس، بالا رفتن اعتماد به نفس، تحریک انگیزه های پیشرفت، اجتماعی شدن، خودباوری، بهبود رفتارهای اجتماعی، صبور شدن،
		استعدادیابی	شناسایی علاقه و استعداد دختربچه،
		غنی سازی اوقات‌فراغت	سرگرمی، تفریح، علاقمند شدن به ورزش
		بهبود روند تحصیلی	بالا رفتن راندمان ذهن،

نتایج مرحله دوم تحقیق به شکل الگوی‌پارادایمی در شکل (۱) ارائه شده است. در واقع در الگوی‌پارادایمی مقولات شناسایی‌شده در مرحله قبل تحت عناوین «شرایط‌علّی یا سبب‌ساز»، «شرایط زمینه‌ای یا بسترساز»، «شرایط تعدیل‌گر یا مداخله‌گر»، «مقوله‌محوری»، «عمل/تعامل» و «پیامدها» دسته‌بندی می‌شوند. مرحله کدگذاری‌محوری و الگوی‌پارادایمی به‌منظور پیشگیری از سردرگمی محققان توسط استراوس و کوربین معرفی شده است و از ویژگی‌های منحصربفرد رویکرد نظام‌مند در روش تحقیق گرندد تئوری است و نکته بسیار مهم این است که مرحله کدگذاری‌محوری و همچنین نتایج آن که در قالب الگوی‌پارادایمی ارائه می‌شود هدف اصلی این گونه تحقیقات نیست و نتایج مرحله کدگذاری باز و کدگذاری‌گزینشی از اهمیت بسیار بالاتری برخوردار هستند و در واقع اهداف این گونه تحقیقات بیشتر در همین دو مرحله (کدگذاری‌باز و کدگذاری‌گزینشی) محقق می‌شود. مرحله سوم در روش‌تحقیق نظریه‌داده‌بنیاد (گرندد تئوری) ارائه نظریه یا مدل نهایی است که در شکل ۲ ارائه شده است.

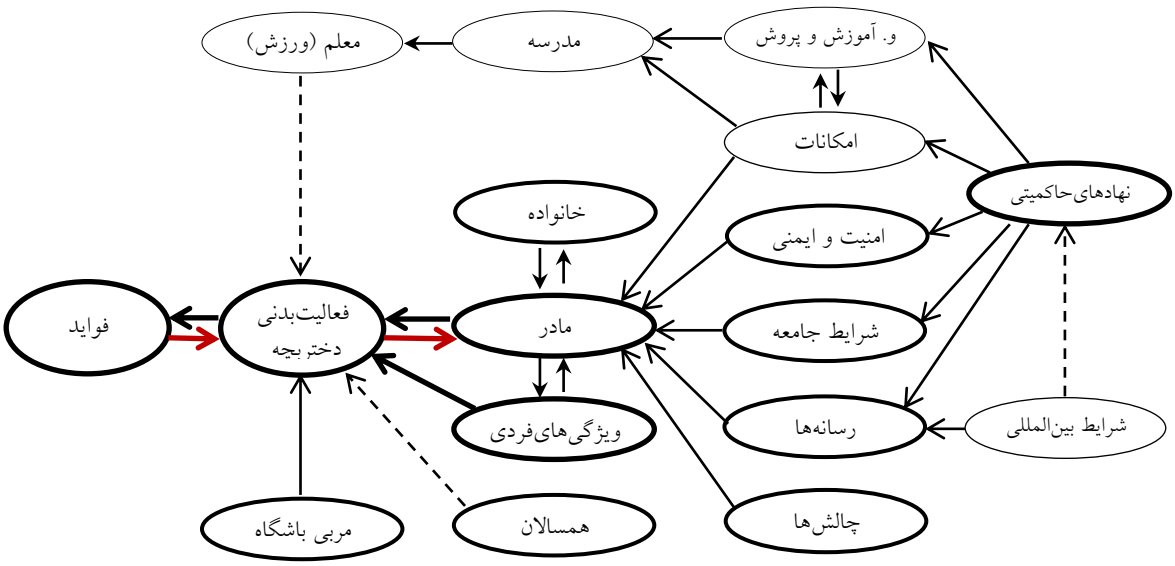
[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-02]
[DOR: 20.1001.1.22520716.1401.12.24.11.2]
[DOI: 10.52547/JRSM.12.24.190]

شکل ۱. نتایج مرحله کدگذاری‌محوری - الگوی پارادایمی

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-02]
[DOR: 20.1001.1.22520716.1401.12.24.11.2]
[DOI: 10.52547/JRSM.12.24.190]

شکل ۲. مدل‌مفهومی فعالیت‌بدنی دختربچه‌های ایرانی

بحث و نتیجه‌گیری

هدف این تحقیق طراحی مدل‌مفهومی فعالیت‌بدنی دختران ۷-۱۲ ساله ایرانی بود. در فرآیند تحقیق، مفاهیم بسیاری شناسایی و در مقولات مختلفی دسته‌بندی شدند و نهایتاً ۱۴ مقوله اصلی شناسایی شد. ۱۴ مقوله اصلی شناسایی شده عبارتند از: (۱) مادر، (۲) همسالان، (۳) خانواده، (۴) ویژگی‌های‌فردی، (۵) وزارت‌آموزش‌وپرورش، (۶) شرایط جامعه، (۷) امکانات ورزشی، (۸) رسانه‌ها، (۹) مربی، (۱۰) نهادهای‌حاکمیتی، (۱۱) شرایط بین‌المللی، (۱۲) امنیت و ایمنی، (۱۳) چالش‌ها و (۱۴) فواید. هر کدام از این مقولات شامل زیرمقولات و مفاهیم فراوان و مهمی هستند که به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم بر فعالیت‌بدنی دختران ۷-۱۲ ساله ایرانی تاثیرگذارند. باتوجه‌به یافته‌های‌تحقیق درحال‌حاضر تعیین‌کننده‌ترین عوامل در فرآیند فعالیت‌بدنی دختران ۷-۱۲ ساله ایرانی: «خانواده»، «مادر»، «ویژگی‌های‌فردی دختربچه» و «مربی باشگاه» هستند و نهادهای‌حاکمیتی در بوجود آوردن و شکل‌دادن بسترها تعیین‌کننده هستند. یافته‌ها نشان‌داد وزارت‌آموزش‌وپرورش و در امتداد آن مدارس و معلّم (ورزش) اگرچه باید نقش پررنگی در تربیت‌بدنی و ترویج فعالیت‌های‌بدنی بین دختران دبستانی ایفا نمایند اما به دلیل «کمبود امکانات»، «کمبود بودجه» و «نداشتن نیروی انسانی متخصص» در انفعالی قابل‌توجه به سر می‌برند. این یافته‌ها با نتایج تحقیق سمیعی و همکاران (۱۳۹۹) همخوانی دارد که به وجود مشکلات قابل‌توجه در بخش ورزش وزارت‌آموزش‌وپرورش تاکید کردند و همچنین چرایی نتایج تحقیق ولدی و حمیدی (۱۳۹۹) را نشان می‌دهند. به‌عبارتی کمبود شدید امکانات و انفعال وزارت‌آموزش‌وپرورش و به تبع آن مدارس و معلّم (ورزش) منجربه پایین‌بودن سطح سواد

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-02]
[DOR: 20.1001.1.22520716.1401.12.24.11.2]
[DOI: 10.52547/JRSM.12.24.190]

بدنی دانش‌آموزان مخصوصاً دختران در ایران شده است. اگرچه عفرت (۲۰۱۷)، یاسمنی و همکاران (۱۳۹۶)، اسدی و بلندهمتان (۱۳۹۷)، کاردان و قدیری (۱۳۹۸)، قهرمان‌شهرکی و همکاران (۱۳۹۸) و نادری و همکاران (۱۳۹۹) بر اهمیت نقش معلّم تاکید داشتند اما یافته‌های‌تحقیق نشان‌داد درحال‌حاضر دختران ۷-۱۲ ساله ایرانی که به فعالیت‌های‌بدنی بیرون از محیط مدرسه نیز می‌پردازند از معلّم یا مدرسه خود تاثیر تعیین‌کننده‌ای نگرفته‌اند. این درحالیست که زیمو و همکاران (۲۰۲۰) و سپرو گونزالس و همکاران (۲۰۱۱) تاکید دارند به‌منظور رسیدن به حد مطلوب مشارکت دختران ۷-۱۲ ساله در فعالیت‌های‌بدنی، نه تنها باید حداکثر هزینه و تلاش از طریق مدارس و معلّمان انجام شود بلکه دولت‌ها و حکومت‌ها باید برای خارج از مدرسه نیز برنامه‌ریزی، هزینه و تلاش‌های تکمیل کننده‌ای داشته باشند.

همچنین یافته‌های‌تحقیق‌حاضر نشان‌داد دختران ۷-۱۲ ساله در شروع دوران کودکی‌ثانویه یعنی هفت سالگی هیچ تجربه، دانش و آگاهی نسب به دنیای جدید و اهمیت فعالیت‌ها و رفتارها ندارند و این همسالان، خانواده و مخصوصاً مادر است که بیشترین تاثیر را روی انتخاب‌ها و رفتارهای دختربچه می‌گذارند. همان‌گونه‌که ملکوتی (۱۳۹۷) تاکید داشت یافته‌های تحقیق‌حاضر نیز نشان‌داد برای دختران ۷-۱۲ ساله ایرانی تقریباً همه چیز از طریق مادر به آنها منتقل می‌شود. مادر نقش الگو، هدایتگر، مشوق، هم‌کنش، مشاور، حامی و ترغیب‌کننده دارد اگرچه پدر نیز در وهله دوم مهم است. از آنجاکه فقط مادر می‌تواند در محیط های زنانه مدرسه و باشگاه حضور یابد و از نزدیک وضعیت را مورد بررسی قرار دهد، درنتیجه مادر نقش تعیین‌کننده اصلی را دارد. یکی از پدرها در این رابطه بیان کرد:

"بیشترین تاثیری که فاطمه‌یکتا برای ورزش‌کردن گرفته از مادرش بوده و بیشتر مادرشه که وقت می‌زاره می‌برش باشگاه؛ با وجود داشتن یک بچه کوچکتر دیگه، دستش رو می‌گیره می‌بره تو باشگاه، تو باشگاه می‌شینه تا دخترش ورزشش تموم شه، بعد برمی‌دارش میارش خونه، یعنی مامانش اگر امکانات باشه پشتوانه بسیار قوی‌ای هست براش"

مادر دیگری بیان کرد:

"من وقتی باشگاه می‌رفتم دخترم رو هم می‌بردم، این ورزش‌کردن من رو می‌دید و کم‌کم اونم خواست ورزش‌کنه و ورزش رو شروع کرد و الان جدی‌تر ورزش می‌کنه و به ورزش خیلی علاقه داره"

دختربچه ای در خصوص نقش مادرش بیان کرد:

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-02]
[DOR: 20.1001.1.22520716.1401.12.24.11.2]
[DOI: 10.52547/JRSM.12.24.190]

"من وقتی باله کار می‌کردم دیدم هیجان نداره واسه همین دیگه دوست نداشتم برم، اما مامانم خیلی نصیحتم کرد گفت اگر نری ورزش کنی تنها می‌شی، بعد من تصمیم گرفتم یک رشته برم که هیجان داشته باشه، واسه همین کاراته رو انتخاب کردم، ولی رفتم یک باشگاه دیدم تکواندو بهتره"

این یافته‌ها با نتایج تحقیقات تامپسون و همکاران (۲۰۰۵)، کرامبلی و همکاران (۲۰۲۰)، منوچهری‌نژاد و همکاران (۱۳۹۷)، قربانی و جمعه‌نیا (۱۳۹۷) و آصفی و قنبرپور (۱۳۹۷) همخوانی دارد که بر اهمیت نقش‌های مختلف والدین بر فعالیت‌های‌بدنی دختران در این دوران تاکید دارند.

همان‌گونه‌که بهادری‌خسروشاهی و برقی (۱۳۹۷) و بخشی و همکاران (۱۳۹۲) بیان کردند رسانه‌ها نیز از کانال مادر بر روی تربیت کودکان و مخصوصاً دختران ۷-۱۲ ساله تاثیرگذار هستند. مادران در رابطه با تربیت کودکان خود هم از رسانه‌ها تاثیر می‌پذیرند و هم مصرف رسانه‌ای کودکان مخصوصاً دختران ۷-۱۲ ساله را تعیین می‌کنند و به آن جهت می‌دهند. بنابراین والدین و بخصوص مادر در دوران کودکی واسطه‌ای بین رسانه‌ها و کودک (مخصوصاً دختران ۷-۱۲ ساله) هستند اما با ورود کودکان به دوران نوجوانی، کم‌کم رسانه‌ها مستقیماً با خود نوجوانان ارتباط برقرار می‌کنند و نقش واسطه مادر کم‌رنگ خواهد شد.

«ویژگی‌های‌فردی دختربچه» و «مربی» عوامل مهم دیگری هستند که در مشارکت دختران ۷-۱۲ ساله در فعالیت‌های‌بدنی بسیار تعیین‌کننده هستند اما تحقیقات گذشته کمتر به آنها اشاره کرده‌اند. نادری و همکاران (۱۳۹۹) «نگرش دانش‌آموز» را به‌عنوان یک عامل مهم شناسایی کردند که همسو با یافته‌های‌تحقیق‌حاضر می‌باشد.

منوچهری‌نژاد و همکاران (۱۳۹۷) و ناظمیان (۱۳۹۸) بر اهمیت نقش «همسالان» در ترغیب کودکان و دختران به مشارکت در فعالیت‌های‌بدنی تاکید داشتند ولی یافته‌های تحقیق‌حاضر نشان‌داد برای دختران ۷-۱۲ ساله ایرانی که با شرایط موجود به فعالیت‌بدنی می‌پردازند همسالان تعیین‌کننده نبودند. همان‌گونه‌که مشهود است نسبت دختران ۷-۱۲ ساله که درحال حاضر در فعالیت‌های‌ورزشی مشارکت دارند به کل دختران ۷-۱۲ ساله ایرانی؛ خیلی کم و ناچیز است می‌توان نتیجه گرفت همسالان غیرفعال در عدم مشارکت ورزشی دختران ۷-۱۲ ساله تاثیر داشته‌اند، بنابراین ممکن است برای تغییر شرایط و ترغیب دختران ۷-۱۲ ساله غیرفعال به پیگیری فعالیت‌بدنی مستمر؛ نقش همسالان اهمیت بالایی پیدا کند.

یافته‌ها همچنین نشان‌داد (۱) ضعف مدارس دخترانه ابتدایی در ترویج فعالیت‌بدنی، (۲) کمبود امکانات و (۳) هزینه بالای لوازم ورزشی و شهریه برخی رشته‌های ورزشی پرتقاضا مثل شنا از مشکلات اصلی خانواده‌هایی هستند که دختربچه آنها به فعالیت‌بدنی می‌پردازد. این یافته‌ها با نتایج تحقیقات دوآیر و

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-02]
[DOR: 20.1001.1.22520716.1401.12.24.11.2]
[DOI: 10.52547/JRSM.12.24.190]

همکاران (۲۰۰۳)، ناصح و همکاران (۱۳۹۷)، حمیدی و همکاران (۱۳۹۷) و قنبری و همکاران (۱۳۹۷) همخوانی دارد.

در مدلی که ون‌آکر و همکاران (۲۰۱۱) طراحی کردند بر تعامل‌سازنده بین خانواده، مدرسه و جامعه تاکید شده است، تحقیقات دیگر نیز مدرسه و معلّم را به‌عنوان مهمترین عوامل مشارکت کودکان و دختران ۷-۱۲ ساله در فعالیت‌های‌بدنی شناسایی کردند اما یافته‌های‌تحقیق‌حاضر نشان‌داد وزارت‌آموزش‌وپرورش، مدرسه و معلّم (ورزش) در ترویج و ارتقاء فعالیت‌بدنی بین دختران ۷-۱۲ ساله نه‌تنها به وظایف ذاتی خود عمل نمی‌کنند بلکه در بسیاری موارد سعی می‌کنند مدیران مافوق و خانواده‌ها را گول بزنند. در این رابطه یک مادر بیان کرد:

"زنگ ورزش‌شون دبیرشون بچه‌ها رو می‌نشوند توی کلاس، بهشون مشق می‌گفت! هرزگاهی بخاطر اینکه به والدین نشون بدن که با بچه‌ها ورزش کار می‌کنن، براشون موسیقی ماشا میشا می‌زاشتن، این خرس‌ها (چند نفر که لباس خرسی پوشیده بودن تنشون) ورزش می‌کردن، مدرسه بخاطر اینکه بگه ما با بچه‌هاتون ورزش کار می‌کنیم ما رو مجبور کردند بریم گرمکن ورزشی بخریم (که فقط یکی دو بار پوشید و براش کوچیک شد چون بچه تو سن رشد هست)، مدرسه زمانیکه این نمایش (ورزش‌کردن) رو اجرا می‌کرد به‌شدت کلیپ و عکس برای والدین می‌فرستاد، ولی بچه‌م می‌گفت مامان با همون لباس می‌نشستیم مشق می‌نوشتیم بعد می‌اومدیم با این سی.دی. ورزش انجام می‌دادیم، یعنی بچه من از اون لباس گرمکن ورزشی که براش خریدیم در طول سال تحصیلی فقط دو سه بار بیشتر استفاده نکرد"

مساله مهم دیگر موضوع استعدادیابی است و بسیاری از والدین و مادران علاقمند به فعالیت‌بدنی دخترشان، نمی‌دانستند فرزندشان در چه رشته ورزشی استعداد دارد. یکی از مادران در این خصوص بیان کرد:

"یک چیزی که هست اینه که خیلی برام مهمه بدونم دخترم تو چه رشته‌ای (ورزشی) استعداد داره، تو همون رشته ثبت نامش کنم، الان نمی‌دونم علیرغم میل خودش بزارمش شنا یا نه. الانم سنش طوری نیست که بخوام طبق سلیقه خودش رفتار کنم، شاید ندونه، مثلاً پارسال دوست داشت کلاس تکواندو بره وقتی که رفت، حس کردم خیلی علاقه نداره، مربی خیلی خوبی هم نداشت، مثلاً ۲ ماه رفت کلاس فقط یک حرکت بهش یاد داده بود، هر روز می‌اومد خونه می‌گفتم رستا حرکت جدید یادت داد؟ می‌گفت نه، هیچ پیش ما نیومد، پیش مبتدی‌ها اصلاً وقت نکرد بیاد"

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-02]
[DOR: 20.1001.1.22520716.1401.12.24.11.2]
[DOI: 10.52547/JRSM.12.24.190]

در رابطه با ضعف مدارس و معلّم، یافته‌های تحقیق‌حاضر با نتایج تحقیق قنبری و همکاران (۱۳۹۷) همسو بود. ناصری‌پلنگرد و همکاران (۱۳۹۹) نیز حمایت مدارس را برای پرورش استعدادهای‌ورزشی مؤثر می‌دانند اما یافته‌های‌تحقیق‌حاضر نشان‌داد در شرایط موجود، مدارس اثرگذاری مطلوبی ندارند. همان‌گونه‌که ناصح و همکاران (۱۳۹۷) بیان‌کردند کمبود اماکن و تجهیزات‌ورزشی در مدارس ابتدائی دخترانه ایران بسیار جدی است و یافته‌ها بیانگر آن است که اکثراً در حد «طناب‌زدن»، «حلقه‌بازی»، «پرتاپ توپ توی لیوان یا توی سطل» و «تنیس‌روی‌میز» و در سطح پیشرفته‌تر «پرتاپ توپ در حلقه بسکتبال» یا «والیبال» خلاصه می‌شود. یکی از دختران ۷-۱۲ ساله در این خصوص بیان کرد:

"تو مدرسه توپ و طناب و حلقه داشتیم اما به تعداد همه بچه‌ها نبود، میز تنیس نداشتیم، زمستون که می‌شد جایی نداشتیم که بازی کنیم همش تو کلاس بازی می‌کردیم، بیشتر اوقات تو نمازخونه بودیم، زمین والیبال‌مون هم مناسب والیبال نبود که بازی می‌کردیم"

موضوع مهم دیگر، روحیات متفاوت کودکان مخصوصاً دختران ۷-۱۲ ساله است که مستلزم بکارگیری معلّمان و مربیان با دانش و کاربلد است. همان‌گونه‌که جهانبخش و همکاران (۱۳۹٤) تاکید داشتند روحیات دختران ۷-۱۲ ساله بسیار حساس است و ضمن‌اینکه به هیجان و فعالیت‌های گروهی علاقه شدیدی دارند اما نیازمند رفتار مهربانانه، آموزش عملی و کلامی، حمایت، هدایت، تشویق و ارائه بازخورد مثبت هستند که مربی، معلّم و والدین باید به آن توجه ویژه داشته باشند. یک دختر ۸ ساله و مادرش در خصوص عدم ارائه بازخورد پدر و مادر بیان کردند:

دختر: "واسه اینکه دوتائیشون میرن سر کار نمی‌تونن بیان باشگاه ببینن حرکات من درسته یا غلطه"، (مادر: "همیشه شاکیه که چرا نگاه نمی‌کنید اینارو درست می‌زنم، اینارو چطور می‌زنم و ...")

دو سویه بودن مدل و شکل‌گیری یک حلقه، نکته مهم دیگری است که باید به آن توجه ویژه شود. به عبارتی، پیامدهای فعالیت‌بدنی دختر ۷-۱۲ ساله توسط خود دختران تجربه و درک می‌شود و والدین و به‌خصوص مادر از طریق مشاهده و همچنین صحبت با دختر خود، این بازخورد را دریافت می‌کند و با همسر و خانواده درمیان می‌گذارد و در صورت مطلوب بودن پیامدهای فعالیت‌بدنی دخترشان این چرخه ادامه پیدا خواهد کرد. در خصوص بازخورد نتایج مثبت مشارکت دختربچه در فعالیت‌های‌بدنی یک پدر بیان کرد:

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-02]
[DOR: 20.1001.1.22520716.1401.12.24.11.2]
[DOI: 10.52547/JRSM.12.24.190]

"می بینم وقتی باشگاه میره برمی‌گرده چقدر سرحاله، چقدر خوشحاله، دقیقا همون حس‌هایی که خودم بعد از باشگاه میام بیرون، دقیقاً حس نشاط، سلامتی، سرزندگی رو دارم تو دختر خودم هم این حس رو می‌بینم، چون این علاقه رو ازش می‌بینم دوست دارم حمایتش کنم تا جایی که خودش می‌خواد، حتی مقام‌های کشوری، برون‌مرزی، بین‌المللی. تا هرجا بخواد پیش بره من پشتوانش هستم و حمایتش می‌کنم"

یک مادر در خصوص دریافت بازخورد از دخترش بیان کرد:

"سالن ورزشی که می‌ره رو من ندیدم، نمی‌دونم امکاناتش در چه حدی هست، ولی خب، دخترم می‌گه همه چی هست و راضیه"

به‌طور کلی، به‌منظور افزایش فعالیت‌بدنی دختران ۷-۱۲ ساله ایرانی نیاز به یک عزم جدی در سطح ملی است. باتوجه‌به یافته‌های‌تحقیق و بحث‌های که انجام شد (۱) فعال‌سازی معنادار نهادهای‌حاکمیتی از جمله وزارت‌آموزش‌وپرورش و مدارس، ادارات ورزش و جوانان شهرستان‌ها، هیات‌های‌ورزشی رشته‌های مختلف در شهرستان‌ها و شهرداری‌ها و دهیاری‌ها به‌منظور استفاده بهینه از اماکن‌ورزشی گوناگون موجود، (۲) بالابردن ایمنی و امنیت محیط ورزشی کودکان، (۳) تولید محتوی ترویجی در رسانه‌های مختلف و (٤) کاهش چالش‌ها؛ اقدامات پیشنهادهای کم‌هزینه‌تر به‌منظور توسعه فعالیت‌بدنی بین دختران ۷-۱۲ ساله ایرانی می‌باشند. اقدام استراتژیک پیشنهادی دیگر این است که به منظور فعال‌کردن دختران ۷-۱۲ ساله غیرفعال باید از طریق آموزش، برانگیختن و تعامل با مادران آنها، اهمیت و ضرورت فعالیت‌بدنی دختران در این دوران را ترویج و هدایت کرد. البته همان‌گونه‌که در همه تحقیقات پیشین نیز به آن تاکید شده است باید به‌طور جدی و در بلندمدت به‌دنبال ساخت و توسعه اماکن‌ورزشی متناسب با جمعیت شهرها و روستاها در سراسر کشور بود به‌نحوی‌که مدارس ابتدایی دخترانه در سراسر ایران با کمبود امکان‌ورزشی ایمن و امن مواجه نباشند. این اقدام اگرچه پرهزینه و زمان‌بر است ولی می‌تواند بستر مناسبی را برای ایجاد تحول مطلوب در فعالیت‌بدنی دختران ۷-۱۲ ساله ایرانی فرآهم آورد.

همان‌گونه‌که در هر تحقیقی محدودیت‌های وجود دارد؛ در تحقیق‌حاضر نیز محدودیت‌هایی وجود داشت. طبیعتاً یکی از محدودیت‌های تحقیقات‌کیفی: تعداد مصاحبه‌شونده‌ها و دانش محققان است. مطمئناً برای موضوعاتی با این اهمیت، باید تحقیقات مختلف و توسط دانش‌پژوهان مختلف با دیدگاهها و دانش‌های متفاوت انجام شود تا در نهایت دیدگاه‌ها و نظرات مختلف در دسترس مدیران مربوطه قرار داشته باشد. از

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-02]
[DOR: 20.1001.1.22520716.1401.12.24.11.2]
[DOI: 10.52547/JRSM.12.24.190]

همین‌رو به سایرمحققان پیشنهاد می‌شود با استفاده از یافته‌های تحقیق‌حاضر تحقیقات مشابهی در شهرها، روستاها و مناطق مختلف انجام شود. همچنین به منظور گرفتن تصمیمات‌مهم و اقدامات‌استراتژیک لازم است اطلاعات کمی لازم نیز در دسترس مدیران مربوطه قرار داشته باشد لذا پیشنهاد می‌شود با استفاده از یافته‌ای تحقیق‌حاضر، تحقیقیاتی کمی در این رابطه انجام شود تا به طور دقیق شرایط در هر شهر، روستا و منطقه‌ای مشخص شود. استفاده از یافته‌های‌تحقیق‌حاضر به‌منظور شناسایی نقاط قوت، ضعف و فرصت‌ها و تهدیدهای مربوطه به توسعه فعالیت بدنی دختران ۷-۱۲ ساله در مناطق مختلف نیز می‌تواند پیشنهاد دیگری برای تحقیقات آتی به سایر محققان باشد.

Refferences

1. Loprinzi PD, Cardinal BJ, Loprinzi KL, Lee H. Benefits and environmental determinants of physical activity in children and adolescents. Obesity facts. 2012;5(4):597-610.
2. Nazem Shirazi S, Hosseini S. Effect of morning exercise on skill related physical fitness factors of girls aged between 11-13 years old. J Pediatr Educ Nurs. 2016;2(4):36-43. (In Persian)
3. Taslimi M. Learning How to Swim and Improving Self-Efficacy: Physical Education Needs to be Taken More Seriously. Quarterly Journal of Education. 2015;31(2): 94-171. (In Persian)
4. Pourshakouri Sharemi F, Movahedi A, Abedi A. The Effect of Traditional and Modern Childish Plays on the Social Development of Elementary 1st Grade Female Students. Journal of Motor Learning and Movement. 2011;3(1):147-64. (In Persian)
5. Ghaforifard S, Rostaminejad M, Nasrolahi A, Darabi S, Sokhtezari S. Evaluating the association between quality of life and physical activity in female student children. 2013, 21(2): 144-151. (In Persian)
6. Greca JPdA, Silva DAS, Loch MR. Physical activity and screen time in children and adolescents in a medium size town in the South of Brazil. Revista Paulista de Pediatria. 2016;34:316-22. (In Persian)
7. Valadi S, Hamidi M. Studying the level of physical literacy of students aged 8 to 12 years. Research on Educational Sport. 2020;8(20):205-26. (In Persian)
8. Salahi Omran E ,Javadipour M, Mohammdizad S. The Amount of Educational Goals Achievement in Physical Education Course in Elementary Schools of Mazandaran Province. Sport Management and Development. 2016;4(2):124-35. (In Persian)
9. Samei S, Tojari F, Nikaeen Z. Analysing the trend of managerial changes in Iranian student physical education an sport (2018-1978). Research on Educational Sport. 2020;8(19):179-200. (In Persian)
10. Yasamani, M., Shahrzad, N., Ghadiri, F. Effects of Teacher Centered and Mastery Motivational Climate Approach on self-esteem and Fundamental Movement Skills in Children". Sport Psychology Studies. 2017, 6(19): 123-140. (In Persian)
11. Ghahreman Shahraki M, Ghadiri F, Bahram A. The effect of teacher-centered and motivational mastery climate approaches on physical activity of 8 years old children in Shahrekord. Research on Educational Sport. 2019;7(17):101-20. (In Persian)
12. Efrat MW. Exploring strategies that influence children's physical activity self-efficacy. Contemporary Issues in Education Research (CIER). 2017;10(2):87-94.

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-02]
[DOR: 20.1001.1.22520716.1401.12.24.11.2]
[DOI: 10.52547/JRSM.12.24.190]

13. Kardan F, Qadiri F. Comparison of the Effect of (Child-oriented and Teacher-oriented) Educational Methods on the Motor Skills Development of Children. Quarterly Journal of Child Mental Health. 2019;6(1):251-64. (In Persian)
14. Asadi S, Bolandhematan K. The principles of Teacher's Ethics: Rethinking Ante-Narratives of Moral Life Beyond School. Journal of Research in Teaching. 2019;6(4):24-45. (In Persian)
15. Jahanbakhsh H, Shafienaya P, Shetab Booshehri SN. The Effect of Normative Feedback on Throwing Aiming Task Learning in 9-11-Year-Old Children. Journal of Motor Learning and Movement. 2015, 7(2): 203-216. (In Persian)
16. Cepero González M, López R, Suárez Llorca C, Andreu E, Rojas Ruiz FJ. Fitness test profiles in children aged 8-12 years old in Granada (Spain). 2011. 6(1): 135-145.
17. Zimmo L, Almudahka F, Ibrahim I, Al-kuwari MG, Farooq A. Moderate to vigorous physical activity during physical education, recess, and class time among elementary school children in Qatar. Journal of Teaching in Physical Education. 2020;39(1):1-8.
18. Manochehri M, Hemati Nezhad M, Rahmati MM, Sharifiyan E. Identification and Analysis effective factors of institutionalize sport culture in children and adolescence in view of physical education teachers. Journal of Sport Management. 2018;10(1):163-79. (In Persian)
19. Nazemian S. The Role of Peers in The Identity and Identification Process of Primary School Children From Student-Teachers' Viewpoint. Research in Elementary Education. 2019;1(1):32-8. (In Persian)
20. Ghorbani A, Jomenia SJ. The role of social factors (family, school, peer group) in socialization of students in Golestan province. Journal of Applied Sociology. 2018;29(2):113-28. (In Persian)
21. Thompson AM, Rehman LA, Humbert ML. Factors influencing the physically active leisure of children and youth: A qualitative study. Leisure Sciences. 2005;27(5):421-38.
22. Crumbley CA, Ledoux TA, Johnston CA. Physical activity during early childhood: The importance of parental Modeling. American journal of lifestyle medicine. 2020;14(1):32-5.
23. Asefi AA, Ghanbar Poor Nosrati A. The effective factors model in institutionalization of sport for all in Iran. Research in Sports Management and Motor Behavior. 2018;8(16):29-46. (In Persian)
24. Malakoti SE. The role of the mother in education the child. Islamic Knowledge and Educational Sciences. 2018;4(8):25-40. (In Persian)
25. Bahadorikhosroshahi, J. & I. Bargi. The role of Media literacy for parents and social identity with media consumption students". New Media Studies. 2018,4(14): 290-316. (In Persian)
26. Bakhshi B, Nasiri B, Bakhtiari A, Taheriyan M. The Role And Function Of Social Networks: A Case Study Of The Cafémom Social Network (A Network For Mothers And Children). Women Studies. 2013;4(8):37-59. (In Persian)
27. Van Acker R, De Bourdeaudhuij I, De Martelaer K, Seghers J, Kirk D, Haerens L, et al. A framework for physical activity programs within school–community partnerships. Quest. 2011;63(3):300-20.
28. Naseri Palangard V, Bahrami S, Zardoshtean S, Yousefi B. The role of management, family and school in the development of sports talents. Sport Management and Development. 2020;9(3):94-106. (In Persian)
29. Naderi S, Bahrami S, Esmaeeli M. Presentation the Model of strategies for improving the effectiveness of Sports teaching methods in primary schools in Iran with a grounded theory approach. Research on Educational Sport. 2020;8(20):159-78. (In Persian)

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-02]
[DOR: 20.1001.1.22520716.1401.12.24.11.2]
[DOI: 10.52547/JRSM.12.24.190]

30. Ghanbari Firouzabadi A, Amani A, Reihani M, Sardroodian M. Designing a Strategic Model for Student Sport Development. Research on Educational Sport. 2020;8(20):179-204. (In Persian)
31. Dwyer JJ, Hansen B, Allison KR, Goldenberg E, Barrera M, Boutilier MA. Teachers' perspective on barriers to implementing physical activity curriculum guidelines for school children in Toronto. Canadian Journal of Public Health. 2003;94(6):448-52.
32. Nasseh M, Khabiri M, Jalali Farahani M, Sajjadi SN. Analysis of the Theoretical Foundations of Physical Education & School Sport and Extracting Underlying Factors Affected by and Affecting It. Research on Educational Sport. 2018;6(14):93-110. (In Persian)
33. Hamidi M, Rajabi H, Alidoust Ghahfarokhi E, Zeini Zadeh M. Designing Strategic Plan for Student Sport Federation of Iran. Research on Educational Sport. 2018;6(14):67-92. (In Persian)
34. Ghanbari H, Shetabbushehri N, Shafiniya P ,Mehralizadeh Y. Pathology of Physical Education and School Sports by Applying Three Dimensional Model. Research on Educational Sport. 2018;6(15):139-60. (In Persian)
35. Afroozeh MS, Zarean H, Kezemi Karani B. Identification and Analysis the Dimensions of Violence against Children in the Field of Sport (Foundation-Based of Grounded Theory Approach). Research on Educational Sport. 2019;7(16):213-34. (In Persian)
36. Wootton S, Horne T. Strategic thinking: A step-by-step approach to strategy and leadership: Kogan Page Publishers.۲۰۱۰ ;
37. Corbin J, Strauss A. Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory. Translated by Ebrami Afshar, Tehran: Ney Publication; 2011. 94, 112, 223, 30 p. (In Persian)

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-02]
[DOR: 20.1001.1.22520716.1401.12.24.11.2]
[DOI: 10.52547/JRSM.12.24.190]